

Del big bang als forats negres

«Passem per la vida sense entendre quasi res del món. No pensem gaire en els mecanismes que generen la llum del Sol, que possibilita la vida, ni en la gravetat que ens manté units a la Terra que, d'altra manera, ens llençaria a l'espai on els àtoms de què estem fets perdrien l'estabilitat i seríem destruïts en un instant.»

La vida és impossible, com és impossible la matèria o que hi hagi alguna cosa en l'univers. Contemplant una d'aquestes nits serenes i gelades de ple hivern, es pot comprovar fàcilment

que hi ha més espai que no pas alguna cosa. Hi ha molta més distància entre planetes i estrelles que no pas materials que conformen tots aquests astres. Hi ha molt més buit, espai i no res que no pas realitat en si i, no obstant, existim una temporada en aquest món, pensat, això sembla, precisament perquè nosaltres siguem ara i aquí; una conclusió força immediata, que la ciència ha batejat amb el nom de principi antròpic, és a dir, el principi humà pel qual tot sembla rumiat, planejat i programat perquè l'ésser humà deambuli en aquest món i que, per contra, li costi moltíssim, sortir-ne o colonitzar-ne d'altres.

En la pel·lícula «*Don't look up*» (A.McKay, 2021), els seus protagonistes es troben en el dilema de mirar amunt o de no mirar-hi, en una magnífica paròdia del món occidental, tibet entre la realitat i el desig, entre la fatalitat i el sentit, en definitiva. Un cometa destructor de planetes ve a xocar contra el nostre món; una hecatombe pronosticada, de la qual hom no s'ha de preguntar si serà així, sinó quan arribarà. Quines seran les reaccions de les persones, les de peu pla de carrer i les més riques i poderoses? Quina és la vida per la que val la pena lluitar i viure? Què és el que hi dona més sentit? A fi de comptes, la pregunta fonamental és qui se salva? Qui viu una mica més, quantitativament parlant o potser qui viu amb més intensitat i veritat els seus dies? Certament, la vida és impossible o factible, una casualitat o una voluntat decidida, una sort o una desgràcia, una calamitat o una oportunitat. Jesús ha dit que ell ha vingut «perquè tinguem vida i en tinguem a desdir!» (Jn 10,10).

Les línies encapçalant aquest article pertanyen a Carl Sagan (+1996), en el pròleg a un dels llibres més famosos de difusió de la física

pertanyent a Stephen Hawking (+2018), «Història del temps» (1988), que torno a llegir amb fruïció. La pregunta per la física consisteix en l'intent d'articular una resposta al per què de tot plegat. Si us abelleix, resulta molt recomanable un biopic sobre el físic d'Òxford, «*The theory of Everything*» (J.Marsh,

2014), perquè aquell pensador en cadira de rodes degut a la seva ELA, en canvi va aconseguir obrir les ments de molta gent per tal de formular-se les preguntes fonamentals. Més enllà, parlava moltíssim d'aquell déu creador, a l'origen de tot plegat, que havia d'haver donat l'impuls inicial a un big bang postulat pels més eminents teòrics de la ciència.

«Excepte els infants, que encara no saben prou com evitar les preguntes importants, pocs de nosaltres dediquem gaire estona a preguntar-nos perquè la natura és com és; d'on vingué el cosmos o si ha existit sempre; si algun dia el temps retrocedirà i els efectes precediran les causes; o si hi ha límits últims a allò que els humans podem conèixer. Fins i tot hi ha nens, i n'he conegut alguns, que voldrien saber com és un forat negre; quina és la peça més petita de la matèria; perquè recordem el passat i no el futur; com és que, si inicialment hi hagué un caos, avui hi ha ordre, i perquè hi ha un univers.

En la nostra societat, continua essent habitual que els pares i mestres responguin tot arronsant-se d'espatlles o invocant preceptes religiosos vagament recordats», conclou Sagan en aquell paràgraf.

La fe judeo-islamo-cristiana sobre la que està fonamentat el nostre món cultural i científic, proposa un Déu creador a l'origen de tot plegat; potser no tant en l'instant inicial, perquè d'altra banda no hi havia ningú en aquell moment, sinó donant sentit i consistència a la realitat, responnent a les preguntes fonamentals. Si per Nadal celebrem que Déu ha vingut a tocar amb el seu dit la realitat i el món creat, no és únicament per divertir-se o passar l'estona, sinó perquè estima tot el que ha sortit de la seva ment prodigiosa, de la qual les persones tan sols en som una espurna i, malgrat tot, una presència divina en el món.

La qüestió no es trobarà en la paradoxa de si creació o big bang, perquè es pot ben dir que Déu es troba a l'origen d'ambdós, sinó si el món té sentit o no en té; si val la pena lluitar i viure perquè al final tots morim; si a fi de comptes l'amor als demés no serà la resposta a tota pregunta, perquè l'amor no s'extingirà mai (1Co 13,8), ni que impacti un cometa del cel.